

GERINGIUS, ISRAEL

Tankar om kyrkosång, jämnte
tillämpning häraf til den nya Upsala
profpsalmboken. =Anon=. Nyköping
1793. Tryckte hos Joh. P. Hammarin.

1793

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

TANKAR
Om
KYRKOSÅNG,

Jämte
Tillämpning häraf
Til
Den Nya Upsala
Profpsalmboken.

GERINGIUS, I.

NYKÖPING 1793.
Tryckte hos JOH. P. HAMMARIN.

Teol.
~~Hymnol.~~
Allm.
(Br)
1700 - 1829

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1900

PHYSICS

1900

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

PHYSICS

Vid utgifvandet af en ny Psalmbok, förtjäna de melodier, hvaruppå Psalmerne skola sjungas, mycken och grannlaga uppmärksamhet. Sångens affigt å ena sidan är, att fätta den trögare människjan i rörelse, och å andra sidan, at uppväcka och lifva den naturliga munterhet och det mod, hvillka lätta bördan af det männkliga lifvets sorger och tryckande befvär, och som äro så öfverensstämmande med den Evangeliska Lärans Ande och hopp.

Ett ämne af så mycken vigt får väl icke lämnas åt ett blott välbehag, eller åt beqvämigheten och själlsväldet af en poetisk frihet. Ypperliga Skallder kunna vara okunnige om Sångens och Musiquens hufvudreglor och behag, hvillka fordra sin egen öfning och äro en särskild vetenskap. Skalldkonsten och Musiquen leda väl sin upprinnelse ifrån en och samma källa, och hafva uppväskandet af enahanda rörelser til föremål; men vid den sednares tillämpning til den förra, behöfves ett öra, hvarförutan man väl kan skriva vers, men ej gifva noten det värde och det rum, som hon bör hafva uti harmonien, denna den Musicaliska konstens fullkomlighet, som icke allenast visar sig uti Instrumenters uppfinning och förädling, utan äfven i deras sammanstämning, blandande, toners löpningar, hårdhet, lenhet, darrande efterljud, höjningar, och fall, till frambringandet af Orpheiska under och Furiers häpnad. Likväl äro dessa tvänne kon-

4

ster så nära befryndade, at en Compositeur af et Sångstycke eller et Musicaliskt Thema: ej kan vara lycklig och stor, om han ej till någon del ser och fattar Poëtens höghet och förtjänst. Verlden har väl ännu icke sett ett sådant under, som en *Pope* och *Hayden* uti en person; men om en sådan gåfves, så vore det åt den, som man skulle updraga at öfverse Poësin till en ny Psalmbok, och härtill fätta Musiquen.

Sången är ett ibland människans yppersta behag, som utan tvifvel rört och intagit hjärtan, långt innan Skallden höjt sin röst och stämt sin lyra. Herdar och herdinnor, som uppblåst vasspipan, härmat fång-foglars läten, snart öfverträffat dessa fina läromästare, vallat sina hjordar med qväden och dymedelt kvingrat ödemarkers tomhet och ledsnad, äro äldre, än *Apollinis* och *Terpsicorës*, *Mercurii* och *Uranies* barn.

Uti naturens stora ordning kan man anse människjorösten såsom en stammoder för musicaliska instrumenter, hvillkas fullkomlighet mätes efter mer eller mindre öfverensstämmelse härmed. Desse hafva gifvit skalldkonsten företräde framför den obundna värtaligheten, hvillken eljest igenom sin otvungna frihet och sin manliga allvarsamhet varit den mänskliga naturen mer värdig och ett ypperligare medel, at på en gång intaga både förnuftet och hjärtat. Man kan sluta till des värde och krafft däraf, att tre så förtjusande behagligheter, som sång och musique i förening med skalldkonsten

ej förmått, att alldeles förjaga hånne utaf skåde-
 platen. Hon har likväl undertiden varit nödfakad,
 att än med en tyft beundran lysna uppå deras
 gudomliga sam ljud, och än ärbjuda dem sin tjänst,
 att icke alldeles blifva glömd och föragtad vid si-
 dan af så fruktansvärda medtäflare, hvilka elljett
 varit i stånd, at upphöja själlva medelmåttan öf-
 ver des yppersta mästerstycken och trottsa själlva
 smaken igenom förtjusningen af sina läten.

Vältaligheten, som är yngre, och som hörer
 till en förre odling utaf språken och Philosophien,
 måste så vida ärkänna sångens och musiquens för-
 tjänst, som mechaniquen utaf talkonstens värrktyg
 blifvit igenom dem förädlad; och alla naturens
 krafter och tillgångar härtill fatte uti rörelse och
 uppfundne. Märom vittna villda folkslags hårda
 och skråligen tal igenom blotta strupen, deras fat-
 tighet uppå andra bokäfver, än de, som härtill
 äro passande, och en smackande tungas långsamma
 stötar imellan halföpna gommar. En mildrande silniog
 igenom tänderna, eller deras mer och mindre öpp-
 nande, att låta tungan leka med dem, biträdd af
 läpparnas snabba rörelser, och den lenhet i uttal och
 ljud, som här af uppkommer, äro okända behag-
 ligheter ibland Iroqueser och de Öbor, hvilkas tal
Dampier liknar vid kallkoners racklande.

Sången, född utaf den, som naturen härtill ut-
 rustat med lyckliga gåfvor, har igenom sina många
 falldiga böjningar och brytningar utaf läten allfrat
 nödvändigheten af en myckenhet bokäfver, som
 här-

härvid skulle kunna vara alla talgäfvans förmögenheter til tjänst; och innan des konst gick så vida och språken blefvo så odlade, att desse bokstäfver vid des snabba och hastiga lopp blefvo mer flytande och angenäma för örat, igenkänner man lättare utaf själliva klangen och stafvelfernas sammanparning uti verdens äldsta tungomål deras rum, allt efter som strupen, tungan, tänder och läppar behöfde deras tjänstgöring, hvilkas färdighet i konsten, at blanda och framföra dem, slutligen gifvit dem den fogning, rundning, afkortning och längd, som de hafva haft och ännu hafva uti alla hyllade folkslags tungomål, uti en *Demostenes* tal och *Maros* fånger.

Tonkonsten, som med blotta qväden och melodier utan ord kunnat förtjuså sinnen och intaga själen, har retat Skallden, att i förening med händne göra sig säker om sin lager; men för att vinna detta, har han sett sig vara tvungen, at undanröjja alla hinder, för des låtta och fria gång. De bokstäfver och den sammansättning af stafvelser, som mest föllo uti des Gudinnas tycke, lättade des viga rörelser och ej skorrade vid klangen af des ljud, måste derföre utkoras, bildas, smyckas och skapas efter des lynne. Det är uppå ett sådant sätt, som vi hafve fått lif, språk, smak och vett, att förherrliga Skaparen och upphöja sanningen, dygden och äran öfver kännslösheten, grofheten, lasten och fåfängan.

Naturligt vis kunde det icke länge dröja, innan man märkte fördelen utaf en närmare förening imellan en få ädel konst, och de djupa intryck, som Gudaläran med biträde häraf skulle göra. Det naturliga nöjet, eburu det förädlas igenom en finare odling, har det dock redan i sin råhet och förrsta enfalld en värkan och krafft i likhet med det, som den läckrafte smak och den mäkt uppdrifna konst skänker.

De ofullkomliga och enfalldiga visor, hvarmed världens äldsta gudstjänster firades och människollägtets stamfäder förvarade minnet utaf en förtgående tid, hade samma nytta och spridde samma glädje, som efterverldens rikare påfund och beundransvärda mästerstycken til vinnande af samma ändamål.

Så naturligt är det nöjet, som kommer utaf sång, att en uppå gifvor häruti vanlottad, eller af bristande öfning olkicklig, som själf af eget öra finner olätet uti sin röst, och tyfnar vid mindsta farhoga för en åhörare, likväl uti den ensliga skogsparken eller uppå den aflägsna åbrädden utgjuter sit hjerta i sång och fagnar sig åt naturen til sin själs förnöjelse med obehagligheten af sin stämma. Själlfva finnes ängslan och galenskapen lisa sig undertiden med qväden, blott at tonen uppväcker de dystra eller utsväfvande föreställningar, som de alla at hafva.

Förökten, at fortplanta barbarismen, dölja Skaldens lyten, göra villfarelsen antaglig, smycka

lasten, och förguda människor, hafva vunnit framgång och bifall igenom Sångkonstens och Musiquens förtjusande kraft, hvarföre skulle då icke morfat sen utaf allt detta med lika lycka och fördel igenom samma medel befordras förmedelst ökadtt biträde och styrkan af det, som Religionen, fanningen och dygden hafva utaf de mäktiga driffjädrar, hvillka spänna och fätta hela Naturen uti rörelse? Man har sett och känt detta uti fjällva ålderdommen, och vi deras Mästare uti de sköna konstler, hvillka här äro under skärskådande, synes dock utaf behöfva lära deras väta bruk och deras användande til vigtigare föremål och vidsträcktare affigter, än ögonblicket framfäller och det sinnliga nöjets inkränkta synekrets tillåter oss, at fatta och öfverse. Vi beskåde deras undervärk uti förförars och gycklares hand; hvad skulle man då icke kunna vänta sig utaf dem för fanningens och dygdens räkning vid lifvets högtidliga och vår natur värdiga uppträden? De tidvarfven böra förnyas, och människjan kan icke få mycket förgäta sina fördelar och misškänna sig fjäll, at de icke skulle återkomma.

En gudstjänst, som frades utan allt behag af sång och rösters klang, blefve ej annat än en uttolkares torra föreläsningar och en scholans tyftnad, under vördnadsfullt åhörande af en läromästare. Annat är det, då förnuftet i et stilla lugn, med djupt begrundande skall utforska och lära känna fanningen igenom styrkan af bevis, och et annat,

då

~~_____~~

9

ett hjärtat skall uplifvas, att i en gifven grund-
sats och i sedolärans oförgängeliga sanningar med
värma och nit taga del och ej vara en känslolös
åskådare af de händelser, som tilldraga sig omkring
oss, och ämnen, som stå i förening med vår lyck-
salighet och ära. Är nu detta ändamålet af den
offentliga Gudsdyrkan, så måste den ock uppå ett
högtidligt sätt uti våra sinnen väcka lefvande rö-
relser, hvilka skaka utaf sig alla häremot stridande
intryck. Igenomträngande tal, sång och musique
hafva denna värkan.

Men som det gifves regler och mått uti all
sång, så är det icke eller möjligt, at utan vissa
vikor vinna så stora och viktiga fördelar. Sång u-
tan behag skulle hafva en stridig värkan emot
det, som vi här ønske att ärnå. Då flere röster
uppå en gång låta höra sig, om de icke tillika
höjas och sänkas lika, och om de ej fägna åhöra-
ren med nära öfverensstämmelse utaf det, som dess
egen röst meddelar hans hörfel, eller om en uppå
hans högra och en annan uppå hans vänstra sida
för honom affunga dissonancer eller osammanstäm-
ningar, så skulle det, som af samma öra med väl-
lust och behag kunde afhöras uti ljusligheten af
harmoniens samdrägt, blifva ett skrallande läte och
en värklig pina för ett så fint och följaktligen öm-
tåligt sinne, som vår örhinna.

Det gifves ingen sång mer Majestätlig och in-
gen som upväcker ett vördnadsfullare gehör, än för-
eningen imellan många röster af olika åldrar och

åtskilliga slag utaf ljud. Äfven de mindre behagliga, de matta och befäre göra här sina fyllnader uti de oräkneliga grader af stämmor, som naturen tillredt, ty hvar mänskja har, liksom uti sit anlete, äfven uti sin röst något eget, och denna stora olikhet i ljud, med villkor, att likväl alle sjunga en och samma Melodie, blifver en naturens harmonica, hvarest det ena tonsfallet outhörligen störtrar uti det andra, och såsom i en ström af läten förörat fortfätter sitt jämna och Majestätliga lopp. Det är åt denna sidan, som man skulle önskar, att en *Glück* hade använt sitt skapande snille och en *Pergolesi* sina andäktiga Monologuer.

Detta tecknar det lopp, som naturen utaf sig själf tager och visar oss anledningar till stiftningen utaf våra Scholor och Gynnafier, hvilka, bildade efter ett och samma mönster, skulle skapa en likhet uti Kyrkofången, och millioner munnar, med olika röster, men enahanda toner, besjunga den Eviges lof. Utan den Catholska Kyrkans spitsfundiga anläggningar och prunkande anfallter vid en utvärtes gudstjänst, hvaraf Sång och Musique utgöra den lifligaste delen, hade kanske ett så stort värk aldrig blifvit anlaggd och fullkomnadt. Afstigten må vara oadel, den har dock öppnat en bana, som vi ej få öfvergifva, utan at förspilla de oskattbara fördelar, som härutaf kunna dragas till mänskjoslägtets vidare odling och framsteg uti mildare lynne, finare seder, läckrare smak, värdigare nöjen och ädlare begär.

Vi erkänne gemensamt, att detta bör ske, men om medlen till des värckställande dela sig tankefätten. Dock medlen kunna ej vara några andra, än de, hvilka den värckan, som de tillförens haft, framför alla andra förefår och utvisar. Då det Mosaiska och Christna systemet äro de enda, som med något synnerligare eftertryck värckat uppå mänskij slägtets Moraliska förhållande, så äro vi härmed frällste från all villrådighet, om val af medel, och således är det blott fättet at rätt och behörigen använda dem och befrämja fortsättningen häraf, hvarom meningarna, utan at förråda en alltför grof okunnighet, kunna vara skilljagtige. Har Sång och Musique härunder varit beledsagade med de hällsammaste och alltid säkra intryck, svarande emot en hög eller mindre ädel affigt, så är ock deras värde redan gifvet vid befordrandet af mänskijslägtets högtidligaste angelägenheter. Des beskaffenhet är således det enda, som härvid kan komma i fråga, och som beror af förändringar uti tider, kunnkaper, hyfsning och tyckens stridigheter, men uti Kyrrkans eller talrikare sammankomsters behof häraf, innesfattar den egentligen enahanda Melodier, såsom det förrsta villkoret och en förbindelle, utan allt undantag.

Själen förädlas väl icke utaf en chorus, om den än öfverträffade de utvalda röster och instrumenter, hvarmed Sångare, hvilka en nellig konst härtill beredt, småningom uppå Christi Himmelsfärdadag uppstiga till Domen af St. Peters Kyrrka,
och

och slutligen därifrån höras liksom ifrån fjällfva himmelen. Sångens förrättning är endast, att igenom en behaglig sinneas rörelse öppna tillgången till hjärtat för de ömma dyggderna och milda tankefäst. Vi tro ofs redan hafva bevist, att detta lättast och bäst sker igenom allmänna och mäkt kända Melodier, uti hvilka olika röster utan semitoners oläte sammanstämma, emedan de blandas med så mångfaldiga förändringar och grader af stämmor och sålunda bidraga til hela harmoniens accorder och skiftande brytningar.

Sanningens oförfallskade värde och tankarnas höghet äro hufvudsaken. Bästa medlet, att bibehålla, inskräpa och höja dem, är utan genfäglige i ordningen det förrsta. Vi tage således för afgjort, att de bekantaste tonerne uti den gamla Psalmboken böra bibehållas vid en ny. Men huru skall man då afhjälpa bristen uti behagen, de mätta förändringarne utaf enahanda melodier, och Kyrkans underläghenhet vid theatraliska och lyriska Odens och Idyllers lätta och förtjusande löpningar, lyckliga afbrott, oförmodade återhämtningar, djärfva stigande och störtande fall?

Låtom ofs icke förgåta, att vi äre ögonblickets och dagens barn, och bortläggom den förmättna inbillningen, at kunna uträtta seclers arbete. När den tiden infaller, uppå hvilken villkorliga sattsers dyrrkan lämnar rum åt Religionens urgamla och al'männa värde och agtning, skola upplysare och dyggdigare efterkommande härom draga försorg.

Natu-

Naturen framskrider uti sit jämna och oföränderliga lopp, och utvägar, hvilka leda till en så hälllofsam förändring, äro redan öppnade uti förhanden varande inrättningar, och hvaruti detta ligger för våra ögon, såfom en naturlig följd, hvilken med tiden utvecklar sig själf.

Uti Tysklands uråldriga trofasthet och tillgifvenhet för Christendommen; uti detta det gamla Germaniens många och lysande Capeller: uti tidvarrfvets ton och entousiastiske dyrkan utaf sång och musique: uti den högre smakens införande vid våra uppå Historien, Språken och Mathematiquen grundade Seminarier: uti beständiga utflyttningar härifrån till den borgliga Verlden och Kyrrkans tjänst: uti den studerande ungdommens själfvalda chöret vid högtider och utomordentliga tillfällen under lärotidens lifliga täflan och glättiga öfningar: uti deras smak och skicklighet vid sångens fortplantande ibland lägre classer af männskjor under mannaålldrens gagneliga bemödande: uti mästares elegier eller sorgqväden vid Konungars begrafningar eller hjältars och lysande medborgares urner, då medborglighet och dyggd få ett säkrare och allmännare värde: uti sångböcker til Religionens utbredande och den enskildta andagtsens underhållande, eller uti nya Moses och Lamfens Visor författade af *Miltons* och *Kloppstocks* mästare, öppnar sig en vid och glad utsigt öfver en blidare framtids fullkomlighet uti ett ämne, som ännu ligger i sin uppodling, och hvarmed man in till vår tid ej hunnit

län-

gre, än at göra villde förfäders hårda och sträfvä röfter litet böjligare och lenare. Min inbillning upphettas vid föreställningen af så stora föremål, och jag förutfer äfven efter själfva bokstafven dessa beundrare af den Allmäktiges regering och ära, hvilka skola hafva Guds harpot och sjunga: *Stora och förundransvärda äro dina värck, Herre! Gud Allmächtig. Rättfärdige och sanne äro dina vägar, Du Helgonens Konung. Ho skulle icke frukta Dig Herre och förherrliga ditt namn? ty Du är allena Helig och alla folkslag skola komma och tilbedja inför Dig, ty dina dommar äro vordne uppenbare.* App. 15.

Man kan med säkerhet påstå, at den oftuderade Allmänheten ej lærer någon ton uppå en ny Psalm, innan den sjunges i Kyrrkorna, innan välldammare skakningar uti hörfelsträngarna trugat den uti minnet, och förrän et beständigt förnyande här af förvandlat den til en öfning och vana igenom lidandet af rörelser. Dock ho vägar påstå, att denna okunniga, tröga, ofta förtryckta och ringa aktade allmänhet, skall blifva och vara densamma efter förloppet af århundraden? Uti Kyrr kan bar dess värde länge varit kändt och yrkadt, och den gamla hierarebien, vare sig af egennyttia eller regeringslyftnad, har försvarat des rätt til en allmän agtning och uppmärksamhet, och gifvit hånne del uti en lysande Gudstjänfts högtidliga anstalter och friheter, då ännu dess rätt ända til föragt och trældom var misskänd uti det borgliga Samhällets allmänna heder.

dersbetygeller och uti fjällva lagarnas grundläggning; då Philofophen ej ännu med det eftertryck, som i flutet utaf det 18 feculum höjt sin röst och talat för des upplysning och medborglighet. Så ringa hopp kan man icke fatta om den delen af männskjoflägtet, som hufvudsakligen syffelfätter sig med lifvets förnämsta ändamål, och som öfverlämnad åt sitt öde, likväl med mycken skicklighet fattar och öfvar många af lifvets flöjder och ädlare konfter, utan all annan undervisning än den, som ligger uti väckelse af efterdommen.

De som draga samhallets tyngre och fämre bördor föka ofta härunder sin hugsvalelse uti vifor och qväden. Man har rättighet att fordra utaf dem, hvilka hafva den fördelen, att obefvärade utaf lifvets oädlare bekymmer få använda sin tid och uppmärksamhet uppå högre betraktelser och förnuftets föremål, at de äfven utvidga gränforna för männskjors fjällhet och mildra de befvår, hvilka inkränka männskjohjärtats rörelser och uttorka kälkan till inbillningens nöjen i synnerhet, där naturen fjäll härtill gifver en talande anledning.

De dyrbara älderdommens minnesmärken, som här och där finnas frödde uti Propheternas Skrifter ibland gudommelige Uppenbarelser, bära uppå många ställen vittne om förlorade kunnskaper och et flörre männskjors misfvärdande uti vår nyare verld, hvarest rikdommarne och snillet allena synas göra anspråk uppå lifvets nöjen. Än i dag kunne vi med färdeles nöje läsa de muntraude vi
for,

foa, som den glade Israëlitén för så många secler
 tillbaka i verden sjöng uppå sina odlade fält, än
 under det, att hans händer bundo de kärnfrvar,
 som han samlat under en rik skörd, än under en
 ivettande idoghet vid vinpräffen och än i vilans
 sköte vid åtnjutandet af de uppfriskande frukter,
 som den frikostiga höften skänkt honom efter mödan
 af skördandens tröttande släp. Sådana förfrisknin-
 gar för den ensliga landsbyggdenns trifliga invånare,
 foster af snille och ett hjärta som ömmar vid de-
 ras tunga bördor, skulle utvidga deras smak, lena
 deras röster och öfva dem i tackt. Motfättenn utaf
 alla dessa fördelar, är utan all tvifvel de usla le-
 gender, politiska rimkrönikor, mythologiska sago-
 brott och usla visor, författade efter barbariets
 fångtoner, hvarmed den illfluga vinningslystnaden
 misleder deras förstånd, och hvilka den af sig
 komna liggerligheten, som öfvergifvit fånggudinnor-
 na och nu skrifer uti ett dryckeslag, icke blyges,
 att med lockandet af ohöfviska titlar offentligén
 låta utbjuda på gator och allmänna platser uti
 städerna.

Myckenhetens hyfsning i tankesätt och feder
 må ej väntas af filosofiska sinder och boktryc-
 kare-konstens blotta bemedling. Försynen har för-
 varat åt lyckligt begåfvade snillen den åran, att
 härmed vara människoslägtets välgörare, sprida ljus
 ibland en mer odlad class af människor, och uti
 et så ärorikt företagande öka mängden af medhjell-
 pare, hvilka kunna dela sig uppå flere håll. Det

människ-

männkliga lifvet är korrt, det har fina afmätta gränser och dess ändamål är enkelt. Det tryckes af dagliga förnödenheter och består af en myckenhet nödvändiga förrättningar, hvilka i en och samma omloppskrets oupphörligen återkomma. Dem föruttan skulle ett lif, offradt åt blotta betractelser och calculen, icke äga rum. All vetenskap, som ej är bragt till naturlig enfalld och brukbar nytta, är för den trötta dagkarlen en ny träldom. Tankarnas spänning, som ensam kan förslappa det starrkaste hufvud, skulle förvandla upplysningens nöje til en plåga för den, som arbetar med kroppen. Det som han med förnöjelse skall fatta, måste vara fatt uti det skick, att det kan höras, ses och af sin värkan kännas. Härförare och Talmän, som gjort under, hafva ej i skrift och tryck utdelat sina tal, utan styrkan af deras föreställningar hafver legat uti lefvande intryck utaf en behaglig talgäfvas förening med alla de synliga handlingar, som plåga öka dess kraft uppå åskådares och åhörares sinnen. Visa oss konstens mästestycken, spela uppå din cithra, sjung dina verser eller läs det du skrifvit är naturens vanliga önskan och allmänna röst.

Vidlyftigheten, som för mycket uttöjer en sak, väcker ledsnad och föder vämjelse vid öfverflödet utaf välluft. Ombyten lifva, men för tätta och många skapa de ett besvär, som öfverstiger förnöjelsen, och som för länge uppebåller åtnjutandet och vilan, hvilka äro mödus mål. Det yppersta

utaf nöjet, som förrst börjar där man fjäll blifver
 värkande, fördrager icke i längden, att härvid
 blott bero utaf andra. Detta förutfätter vid vårt i
 fråga varande ämne en förre forgjällighet om full-
 komligheten och skönheten utaf Melodier, än luft,
 at öka deras myckenhet och med flit dikta nya,
 där naturen tillåter ett mindre antal och vanan äll-
 skar det, som man förut bäst känner. Förändrin-
 gen i tankarna och äfven utaf ämnen förekommer
 alltid den ledsnad, hvars skingrande är affigten
 med detta påfund. Det fätt, hvaruppå den djupt
 skådande Philosophen föregifver, att känslans
 värktyg meddela själen, dels deltagande uti sinne-
 nas rörelser, befannas få vida utaf äfarenheten,
 att äfven behagliga ljud äga sin gräns, inom hvilken
 de siga till en viss vällust, men trötta när de
 den samma öfverfliga och för ofta återstudja uppå
 ett och samma ställe, hvaruti grunden ligger till
 förändringar och mångfaldigheten utaf fångtoner.
 Inrättningen utaf Gudstjänster och förnyelsen utaf
 världen förebygga väl detta vid kyrkofången, ige-
 nom sinnenas vila uppå vissa och bestämda mellan-
 rum af tid, och igenom föregående slägters oupp-
 hörliga försvinnande vid tilkomsten af nya uti de-
 ras ställe, för hvilka det gamla ikläder sig samma
 behag, som lekte för de förras ungdom.

Dock igenom dessas blandning med hvarandra
 uttager ledsmaden hos den ena ock intrycken af en
 stigande fullkomlighet hos den andra delen sin rätt,
 och således befordras ändamålet igenom ett inskränk-

fare antal utaf toner, så att nöjet för ombyte och smaken för ett bättre här mötas och smäningsom värka en förbättring, som till trots för Måttares konst och snillets lockande inom en viss tid och efter behag icke kan åstadkommas.

När tvänne ändamål ej kunna vinnas uppå en gång, välges det större framför det mindre, och mindsta medel, som till des ernående kan bidraga, blifver uti ett sådant affeende viktigt och stort. Sångens värde uti Kyrkans gemenskap är att vara medelorsak till beirämjandet af des stora och omätliga affigter, att under dånet af verdens støj göra den elljest tyfsta fanningen hörd, och att klåda des fina och andeliga väfende uti en kropplig gestallt, hvarförutan den för större delen skulle vara aldeles omärklig. Samma fanning, som den trägna forskaren i enslighet och tyfnad igenom en spånd uppmärksamhet ällskar at införlifva med sitt minne och sin tankegåfva, vill och behöfver den, som uti lugnet än tycker sig höra forlet af fyslors gny, fatta igenom slagen af ett hårdare ljud.

Det behagliga och obehagliga rättar sig efter arten utaf våra naturliga gåfvor och våra vanor, och igenom ringare hjällpredor vinnes derföre ofta det samma, som igenom de högtidligaste antallter. De gamle och bekante tonerne uppå våra Psalmer uträtta icke allenast uti hufvudsaken det samma, som nya och ypperligare, utan de äga utaf tillfälliga omständigheter för det närvarande ett värkligt företräde, och således böre vi utan allt betänkande

anse deras underföd såsom det yppersta vid ett nytt steg uppå den bana af fullomlighet, som vi hafve att igenomlöpa. Ju omärckligare ombyten äro, ju bättre lyckas de, emedan all nyhet stöter det mänskliga förståndet såsom ett föregt för dels svaghet eller en förebräelse för des förlummelse och bristande odling. Man må därför icke med förmycken iiver vända sig åt rösters prål och mästars konst, utan det viktigaste uti helgedommen, som är upplysningen och sanningens helgd, måste gå förut och bereda rum åt ett förnuftigt bruk utaf sinneas förlustande, hvarförutan en blott tanklöshet underhålles och själen bedåras af en ljuflig känslans retelse, att slumra vid högre föremål, hvilkå äfka hannes häftigaste begär och förädla hannes väsende. Detta lednare måste fokas hos Skalden, som då han skall tillkapa ett nytt förnuft och höja tankesätten, behöfver göra sig angenäm igenom något, som mildrat ett för mänsklig egenkärlek så stötande företag, och med en obekannt sanning nedfänka sig till en bekant ton.

Vi hafve således öfvervägat ursprunget, följderna, styrkan och värdet af en väl inrättad kyrkosång, förhöjd igenom musiquens igenomträngande behaglighet till uppväckande af lifliga finnesrörelser vid så höga föremål, som de, hvilkå finnas inom gränserna af en förnuftig gudsdyrkan, hvarunder de ej kunna vara nog varma. Vi hafve igenom jämnförelsen med det förflutna och under borggen af tidvarrvets allmänna aktning och smak för de sköna

na konsterna och deras hedrande befordringsmedel, kastat en blick in uti en lyckligare framtid under mänskliga värrens långsamma fortskridande till en större fullkomlighet. Den fanna gudaktigheten begärrer hela människans munterhet och lif, vidåtkild ifrån den andeliga indragenhet, som uppå bekostnad af alla den utvärtes människans förnöjelser, behag och egenskaper, fätter all dyrkan utaf det högsta Väsendet uti blotta invärtes rörelser, en fördold tillgifvenhet och förnuftets betraktelser, som vore alla kroppens utvärtes gåfvor, hvarmed Skaparen till sitt förherrligande få synbart utrustat människjan, förgäfsves gifna. Detta är fåkunnighetens och barbariets tungomål, hvarmed de villg hämnas en påtaglig förnedring under dem, som igenom idog odling utaf natursgåfvor och träget användande utaf sin tid, vunnit ett lysande förreträde framför allt inbilladt värde, eller år det en filosofisk stollthet, som få vill upphöja förståndets enskillda yrken, att ej något rum få lämnas åt inbillningens nöjen, sinnenas vällyst och växlingen af de rörelser, hvarförutan lifvet plågades af en förtrånande ledsnad, och förnuftets betraktelser till slut ej funne annat, än hiskliga spöken af en förfärande tomhet och ufehet. I bland tartariska horder, där förlustandet år inskränkt innom samma trånga krets, som deras hjordar, eller uti filosofiska Scholor, där man blott undersöker själens väsende och egenskaper, med uragtåtandet af den ena hällften utaf människans varelse,

och således icke omfattar mänsklig fällhet uti be-
 ja des vidd, föke vi således förgäfves upplysning
 och mönster för vårt ämne, och upptäckter uti den
 lyckliga kändedom om oss fjällfve, hvartill vi
 kommit igenom deras oförtrutna bemödande, som
 utan någon fördom för antagna fatter, vändt sig
 till naturen, sådan som den är, och efter des en-
 kla handledning fökt ett högre ljus uti närmaste
 följder af det, som vi ärfare och se. Sådane Phi-
 losopher, jämte Skaldler, Bildhuggare, Målare,
 Sångare och Harpolekare hafva närmare träffat må-
 let och naturen, vår enda allmänna läromästare,
 än en *Zeno*, *Plato*, *Aristoteles*, och deras Lär-
 jungar.

Händelfers blandning, föremålens mångfaldig-
 het, och den enfidighet, som alldrig tillåta, att
 se förtjänsten hos motståndare och uti tankefätt
 skilljagtige ifrån våra egna, hafva förledt författa-
 re till den ytterligheten, att de misskännt de fria
 konsternas värde och natur, hvillkas misbruk
 bör tillskrifvas tiden och mörkret, hvarunder
 de likväl vifa det värde, som är deras eget,
 och den kraft, som ännu alldrig felat dem öfver
 människors sinnen. De förtjäna till följe häraf ett
 högt rum ibland mänskliga påfund i en lyckligare
 verldsålder, då de tala med eftertryck och behag
 åt sinnen, som äro belgade igenom bättre upplys-
 ning och styrde af högre begär. Då Philosophien,
 hvars egentliga kännetecken är at gräla med me-
 ningar, icke medgifver någon upplysning och för-
 tjänst

tjänst hos de gamla Kyrkofädren, måste dem likväl i ett mer odladt tidvarf den rättvisan vederfåras, att värdet och högheten utaf dessa konster ej undflytt deras uppmärksamhet, och det är i sanning en löjlig partiskhet, att sätta Qvåkares föragt för all anständig prydnad vid en offentlig gudsdyrkan framför högtidligheten af Sång, Musique och en ärbär prydnad, på den grund, att de varit brukade uti en kyrka, som besläckat sig med vanäran af grofva villfarelser: det är, att icke villa se folen, efter hon och så leder misgärnigsmannen med sitt Ljus.

Det är lättare att uppkasta frågor, än att besvara dem, och ett medelmåttigt snille kan uppväcka tvifvelsmål, men blott ett stort upplösa dem. Ett ämne som afgöres igenom värckliga händelser och minnesmärcken, hvilkå Historien förvarat, synes ej vara underkastadt den ovifshet, som födes af tvifter. Likväl har händt, att segren uti den frid, som blifvit förd om ållderdomens företräde framför vår tid uti de så kallade sköna vetenskaperna och konsterna, igenom de lysande snillen, som oupphörigen framträdtt uppå skådeplatsen och härom fägtat, länge varit ovifs. Friden är i det närmaste återstæld, och den öfverenskommellen träffad, att Grekerne, de ende, som härvid kunna komma i åtanka, och som då de nämnas utesluta alla andra folkslag, igenom vissa omständigheter i lefnadsättet och en synnerligare naturens frikostighet i sinare ögon och en förmonligare växt, öfver-

träffa oss uti en *Praxiteles*, men hvarken med *Apelles* målningar, Skaldens styrka och Sångens behag eller med grekiska Lyran och thebanska pipan. De äldre Latinerne öfvergingo dem i en och annan utaf dessa sednare delar och de yngre äro uti målar-konsten, sång och musique deras mästare, med vitsord utaf ett allmänt bifall.

Musiqnen under den påfveliga Regeringen har blifvit drifven till en förundransvärd höjd. Den klingar icke allenast med mängden och förträffligheten utaf välljudande instrumenter, utan den förtjusar tillika med konsten och skickligheten utaf Mästares handlag och smak, då de gamle däremot utom harpan blott ägde hårda och bullrande instrumenter, hvilka äfven för grofva öron äro de angenämaste. Det är ingen tvifvel, att och icke denna delen af de sköna vertenskaperna efter våre store Mästares tidvarr skulle kunna vinna mycken förbättring vid kyrkofången. Våre sångtoner äro ifrån Vaticanska Capellet, då det ännu var uti sin barndom, och de röja fattigdom uti förändringar och behag. Eftdr den tiden har det musicaliska stället blott arbetat för Hofven och Theatren, så at Kyrkan i sednare tider häraf skördat ringa eller ingen frucht; här är nu icke stället, at afgöra om sådant händt af brist på belöningar för dylika arbeten, tidvarrvets föragt för allt det, som smakar af gudagtighet, vällustens utväfningar eller en atheistisk statsklokhet, som förstätt at beröfva Religion ett så förmonligt understöd, nog af, det har så skett.

Allmänna.

Allmänheten har alldrig hunnit att lära sig mer, än en del af våra närvarande Psalmer. Högt de förändringar, hvarvid hon redan är van, synas vara nog för henne vid en ny Psalmboks utgifvande, och utan tvifvel bidraga bekanta toner alldrä mest till vinnande af det högre ändamål, som man härmed för henne påsyftar.

Det är häruti, som utgifvarne af den nya Upsala Profsalmboken synas ej hafva varit nog grannlaga med sin eljest berömvärda affigt, känne-dom om Församlingens och den mänskliga natu-rens behof, och efterfölld af ällderdomens goda exempel til befrämjande af allmän rörelse och lif för gudagtighet, mer upplysning och en bättre smak.

Til 477 Psalmer, uti särskildt utgifne flockar, lofvas nya melodier för ett antal af 58.

Nyttan af nya och efter bättre Melodier ligger väl i fattigdomen och det bristande behag, som de gamle äga; men allmänhetens ringa skicklighet uti fång, innan kraftigare mått och steg varda tagne till des upphjällpande, jämte vanan vid gamla toner, hindra ännu större och högre affigter med denna förbättring.

Folket och tiden kräfva, att man hafver lika mycket affeende uppå denna, som uppå den förra omständigheten. Om de ifrån vår gamla Psalmbok borgade Melodier vågar man äfven uppå goda och af ärfarenheten bestrykta skäl påstå, at 23 till och med för de bäst öfvade landförsamlingar, hvar-

ett språket bäst läses och renast talas, äro okände och obrukbare, och således utgöra de nya och de obekanta tillfammans uti den föreslagna Profpsalmboken en summa af 31 melodier, hvilkken landfolket svårligen lär sig, och hvaraf händer, att en del sköna Psalmer alldeles icke varda sjungne eller bekanta toner till dem uppletade, och de nya alldeles förbigångne.

Häri genom blifver uppå ett hundrade År och därutöfver tillståndet häruti det samma som förut, hvilkket kan bevisas däraf, att många toner uti 1695 Års Psalmbok önnu äro okände, då vi där emot kunne bruka de fleste utaf dem, som äro i från 1530, hvilkka dock äro mycket äldre, emedan en del utaf dem finnas uppå latiniska sånger i den gamla *Haltus Wirtembergicus*.

Toner, som uti vår nu brukliga Psalmbok äro kände för allmänheten uppå landet, stiga till ett antal utaf 136, och det hade kannske varit nog om 477 Psalmer häruppå blifvit indelade, hvarvid hvar melodie blifvit nyttjad tre gånger eller de vackrare mer och de andra mindre, och därtill ett öfverskott utaf 9, hvilkken Summa, dubbelt eller tredubbelt tagen, torde hafva varit lagom till nya Psalmer. Häri genom komme man vid hvar förändring till fullkomligare och rikare melodier, och således vid förloppet af några århundraden (ty uppå mindre tid får man vid ämnen utaf denna vikt icke räkna), en allmän förnyelse ganska nära. Kannske äfven fortare i sam-

i samma mån, som Theologiska och Metaphysiska föremål vunne allännare uppmärksamhet och kraftigare understöd, och Philosophien ej blott inskränktes inom financernas och de praktiska vetenskapernas krets, utan som fördöm sträckte sig litet mer till underfölkningen om människans högre förmögenheter.

Man får tillika anmärka, att utaf behållne Melodier en stor del hafva en sträf och mindre angenäm Composition, och att andre äro öfverflödigt tagne, såsom 377, hvilkken är nyttjad 31 gånger. Den finnes väl icke så ofta citerad, men de, som vid Psalmerna så anförde, gå uppå samma ton. Denna Melodie är ändå icke så behaglig, som många, hvilka blifvit alldeles förbigångna, men hvarföre uragtlåta de vackrare och bibehålla de sänre, på samma gång, som man skall tillöka nya och nödvändigheten kräfver högtidligare?

Nya fångstycken få ofelbart vidkännas samma öde, som hände vid den förra renovation. Sköna melodier så förgäfves i choralboken och antagas ej utaf allmänheten. 272, 288 och 380 äro här uppå bevis. De hafva sina egna Melodier, men dessa sjungas aldrig, utan däremot äro äldre, hvilka icke en gång finnas uti Choralboken, genom gammal vana och bruket vid dem bibehållne. En annan del åter, hvilka likaledes hafva egna Melodier, såsom 247, 275, 293, 294, 297, låna likafullt ifrån andra. Den nya Psalmboken har så mycket mer at vänta sig det samma, som 18 hä-

kan.

kanta til och med utaf våra skönare Melodier i vår nu varande Psalmbok kunna lämpas till vissa psalmer ibland de uti Profpsalmboken utläfvade 58 nya; men detta oagtadt synes dock tillgången vid vår gamla Psalmboks utgifvande hafva varit rikare.

Sångens och Musiquens värde består uti upplifvandet af de finnesrörelser och känslor, som ämnet innehåller och som författaren sökt att uppväcka och inpräglä. Denna deras förtjänst förspilles om en glad och munter Melodie, passande till ett Loqväde eller Tackfägelsepsalm, nyttjas vid en Klagosång. Detta har skett med 377 uti vår gamla Psalmbok, hvillken uti Profpsalmboken nyttjas så väl vid 332, som innehåller en *Tackfägelse för frid*, efter öfverfländna krigsoroligheter, som vid 349, hvillken handlar om *smittosamma Sjukdommar*. Til den förra är väl 184, och til den sednare 376 citerade utur vår gamla Psalmbok, men dessa båda hafva samma Melodie, som 377. Människjors sinnen äro uti en olika författning under lyckans olika omskiften i verlden, och således måste, som en kännare yttrar sig, hjärtat röras och örat fågnas med en olika ton, när man sjunger *Nu tackar Gud allt folk*, eller *Ur djupsens nöd ropar jag till Dig*.

De nya Melodierne torde redan vara anförtrordde åt mästares omsorg. Ombyte i fången medförer behag, lifvar och förekommer lednad. Det är icke nödvändigheten och nyttan häraf, som be-

fri-

frides, utan här yrkas endast än en gång det afseende, som man härvid bör hafva uppå landförsamlingars förmåga. Men får icke med dem förblanda Domkyrkor och större Stadskyrkor, hvar-est församlingarna äro understödde af en i konsten öfvad och studerad Ungdom, eller skickliga Sångare och en förträfflig Orge'musique; ty där en af våra vanliga klockare styrer sången förhåller det sig helt annorlunda. Vid författandet af nya Melodier är till följje häraf nödigt, att skillnaderne ej blifva för fina och omärkliga, ty ett nog lika Thema uppå olika Melodier föder förvillelse. Uti vår gamla Psalmbok äro N:o 9 och 217, 31 och 229, 40 och 142, 108 och 123, 172 och 226, 127 och 403, m. fl., lika uti den förrsta Cadencen. Vidare 52 och 252, 206 och 209, 186 och 272, 216 och 364, m. fl., allefammans lika både uti förrsta och andra Cadencen. 93 och 302, öfver allt lika, utom tillökningen af en Cadence uti den förra. 205 och 352, lika uti förrsta, andra och tredje. 270 och 245, lika uti de fem förrsta; men olika uti de tre sista. Ännu likare äro 128 och 129, 398 och 399; men likväl är ändå dem imellan någon skiljagthet. Det vore onödigt, att anföra flere; men det är naturligt, att ju större olikheten är, ju lättare urskilljas och läras Melodierna. Dessa små och fina skillnader fordra icke blott et öfvadt gehör, utan tillika, om flere uppå en gång sjunga, ett af noten understödt öga, elljest händer såsom uti en landförsamling, där Psalmen

N:o 136 blef gradual, att ehuru hela Melodien förut intonerades på orgelväret, blef dock 230 fjungen utaf församlingen, hvarvid man lätt kan föreställa sig harmonien imellan Musiquen och Sången.

Det är icke i afsigt, att uppgifva några regler och förbättringar uti Tonkonsten och Musiquen, utan blott till upplysning om en värrklig allmänhetens kännedom och des behof, som jag nämner, att de Melodier äro bäst passande, hvilka icke slika för högt, såsom till *Oktava*, men än otjänligare äro de, om de löpa upp ända till *Nona* och *Decima*. *Prima* blifver då för låg, om församlingen därefter behörigen skall höja rösten, och om än en skicklig Organist afpassar den till en lagom höjd, så blifver ändå *Oktava*, men i synnerhet *Nona* och *Decima* alltid för höga. Detta bestyrker ärfarenheten förmedelst N:o 9, 59, 140, 170, 181, 182, 187, 193, 247, m. fl. uti vår gamla Psalm-bok i anseende därtill, att alla Cadencer finnas vara i *Oktava*. En del af dessa Melodier äga sitt stora behag och röja mästare för sitt tidvarrf, och man får härvid beklaga, att man ännu i vår tid är nödsakad, att kannske uppoffra mycket af denna goda och bättre smaken. De hvarvid allmänheten finner sig bäst, gå endast ifrån *Prima* till *Quinta* och *Sexta*, såsom 219 och dylika.

Man får ej begå den orättvisan och förebrå Skalden des fel emot Tonkonsten och Musiquen, hvilka uti de fria konsternas ordning och värde, äro

äro deſs tjänare. Om en psalm är rik uppå höga
 tankar, sköna uttryck, naturliga billder och lyck-
 liga versfall, så räknas det ingen författare till last,
 om han handlat emot den vanliga chorallängden.
 Men citeras en Melodie så vågar man litet mer, i
 fall den icke passar. Det händer uppå åtkilliga
 ställen uti Profpsalmboken, att de antagna Melo-
 dierna ej stämma öfverens med verslaget, hvarför
 dessa bekanta och till en del vackra toner kunna
 anses såsom förlorade vid dessa psalmer, hvilkas
 Melodier vid mindsta förändring blifva liksom nya,
 så framt man ej lyckligt vis kunde undvika des-
 ta, därigenom att andra, som äro tjänliga, finnas,
 at sätta i stället. Till N:o 77 uti Profpsalmboken
 är N:o 93 uti vår gamla Psalmbok citerad, men
 här blifver en cadence utaf noterna förmycket,
 nock den kan sjungas som 302. Till 168 citeras
 245, men här blifver en not öfver i den femte
 cadencen och i den åttonde fattas en; och den
 kan sjungas som 377. Till 213 citeras Melodien
 på 244; men i tredje cadencen fattas en not och
 i den fjerde blir en öfver, dock den kan sjungas
 som 84. Till 216 citeras 216, men verserna haf-
 va sex stafvelfer uti fyra rimslut och den anförda
 Melodien har fyratio noter uti fem cadencer; dock
 den kan sjungas som 323. 277, uti den gamla
 Psalmboken, citerad vid 302 uti den nya, har
 samma öde, ty i förrsta cadencen felas en, i den
 andra en, likaledes i den tredje, fjerde, femte och
 sjunde och i den åttonde fattas två. Öfver andra
 fem

fem kunde man ännu ännu göra samma anmärkingar, men som till udvikande af vidlyftighet här förbigås.

Utom dessa, til hvilka orätta Melodier äro citerade, men till ärfättning hvaraf vi likväl i vår gamla Psalmbok äge de, som passa, kunne vi ännu anföra ett annat slag, för hvilka hvarken de citerade Melodferna äro tjänliga, icke eller några andra att tillgå uti vår gamla Psalmbok. N:o 90 uti Profpsalmboken skall sjungas som 128 i vår gamla, men i förrsta och andra cadencen fattas en not, uti tredje och fjerde blir en öfver, och uti den tionde fattas en. Till 92 citeras 127, men en för allmänheten så bekant Melodie låter ej förändra sig efter behag. I förrsta cadencen blir en not öfver, i andra, tredje och fjerde tre, i femte och sjette en, i den sjunde två. Likaledes blifva noter än flere och än ett ringare antal än de böra vara, uti 145, 178, 207, hvarest 249, som härvid citeras, äger blott sju cadencer, men de före däremot åtta.

Hvad de lofvade nya Melodier til 58 Psalmer vidkommer, så kunna 18 af dessa Psalmer sjungas uppå sådana toner uti vår gamla Psalmbok, som allmänheten förut känner, ehuru kannske med någon granskning af deras beskaffenhet efter ämnet: t. ex. N:o 39 uti Profpsalmboken kan sjungas som 84 uti den gamla, 113 som 152, 114 som 245, 215 som 232, 240 som 173, 423 som 141, 446 som 217, o. s. v. Utaf mindre kända Melodier äro följande bibehållne. N:o 26, 52, 64, 136,
196

176, 201, 216, 247, 249, 273, 279, 290,
297, 311, 326, 328, 383, 396, 406, 407,
408, 409.

De för allmänheten väl kända, som icke
blifvit antagna, äro N:o 22, 31, 121, 145,
147, 148, 149, 165, 169, 178, 210, 214,
215, 260, 282, 285, 344, 363, 403, 411.

Förlusten af dessa vår gamla Psalmboks Me-
lodier är så mycket kännbarare, som en del utaf
dem äga den lyckligaste composition. Några utaf
dem kunna lämpas till Psalmer, för hvilka nya
Melodier äro lofvade: t. ex. 214 kan utan mind-
sta förändring nyttjas, och 165, 210, 344 och
260 med ganska liten förändring, och den sist-
nämnde till tvänne Psalmer. Till de mindre be-
kanta Melodier, hvilka blifvit behållna, kunna äf-
ven mer bekanta och utelämnade brukas.

Det är med all agtning för deras möda, hvill-
ka äro auctorer till den nya Profpsalmboken, som
dessa anmärkningar äro gjorda, i affigt att tjäna
dem, som komma at syffelsätta sig med den musica-
liska delen häraf och att understödja utgifvandet af
en ny Psalmbok, som nu blifvit en allmänlig och
upplyst önskan.

Om våra Kyrrkor ej byggdes efter Romersk
yppighet, Österländkt climat och Gotisk smak,
som fordra mycken kostnad, utan blefvo ljusa och
rymliga lärofalar, hällidt där mindre sammankom-
ster det tillåta, så skulle med de små, men likväl
beständiga och årliga insamlingar, som nu ske,

hvar förfamling snart äga et litet Positiv eller Orgelvärrk, som kunde flyra fängen och underhödja nya toners antagande och lärande. Den, som förefår en Kyrckomusique, bör vinlägga sig om samma nedlåtande, som Skalden; göra den så enkel och naturlig och så lika med sjelfva fängen, som möjligt är, utan alla konstiga och hastiga mellanöpnningar och afbrott, hvilka, i synnerhet när de skola efterapas af mindre skicklige mäftares hand, göra öfverensstämmelsen imellan fängen och musiquen rätt onaturlig. Men som vi äre uti det lyckliga tidvarf, hvilket börjat simplifera all ting, så kan man äfven hoppas och lofva sig något mer natur uti denna delen, än hittils varit brukligt vid vår Kyrckomusique.

Vid en ny Psalmboks utgifvande torde det ej vara otjänligt och för ändamålet frucktlöst, om Prästerskapet ärligen några gånger sammankallade folket söndags eftermiddagen till förhör i kyrkan, och jämnte förklaring öfver ett och annat capitel i Bibelen, gjorde några frågor rörande de ämnen, hvilka en Psalm, som fått ny Melodie, innehåller, och om denna acten börjades och slutades med en sådan Psalm. Sakens nyhet, förnyelse af ett och det samma, en närmare bekantkap med sjelfva ämnet, och et blott afhörande af dessa Melodier, utan all sammanblandning med andra, förfäkra oss att de snart nog skulle kunna sjungas vid en offentlig gudstjänst.

196, 201, 216, 247, 249, 273, 279, 290,
297, 311, 326, 328, 383, 396, 406, 407,
408, 409.

De för allmänheten väl kända, som icke
blifvit antagna, äro N:o 22, 31, 121, 145,
147, 148, 149, 165, 169, 178, 210, 214,
215, 260, 282, 285, 344, 363, 403, 411.

Förlusten af dessa vår gamla Psalmboks Me-
lodier är så mycket kännbarare, som en del utaf
dem äga den lyckligaste composition. Några utaf
dem kunna lämpas till Psalmer, för hvilka nya
Melodier äro lofvade: t. ex. 214 kan utan mind-
sta förändring nyttjas, och 165, 210, 344 och
260 med ganiska liten förändring, och den sist-
nämnde till tvänne Psalmer. Till de mindre be-
kanta Melodier, hvilka blifvit behållna, kunna äf-
ven mer bekanta och utelämnade brukas.

Det är med all agtning för deras möda, hvil-
ka äro auctorer till den nya Prospsalmboken, som
dessa anmärkningar äro gjorda, i affigt att tjäna
dem, som komma at sysselsätta sig med den musica-
liska delen häraf och att understödja utgifvandet af
en ny Psalmbok, som nu blifvit en allmänlig och
upplyft önskan.

Om våra Kyrkor ej byggdes efter Romersk
yppighet, Österländskt climat och Gotisk smak,
som fordra mycken kostnad, utan blefvo ljusa och
rymliga lärosalar, hälldest där mindre sammankom-
ster det tillåta, så skulle med de små, men likväl
beständiga och ärliga insamlingar, som nu ske,

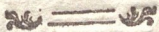

hvar församling snart äga et litet Positiv eller Orgelvärrk, som kunde styra fängen och underlödja nya toners antagande och lärande. Den, som förefår en Kyrrkomusique, bör vinlägga sig om samma nedlåtande, som Skallden; göra den så enkel och naturlig och så lika med sjelfva fängen, som möjligt är, utan alla konstiga och hastiga mellanöppningar och afbrott, hvilka, i synnerhet när de skola efterapas af mindre skicklige mästareshand, göra öfverensstämmelsen imellan fängen och musiquen rätt onaturlig. Men som vi äre uti det lyckliga tidvarf, hvilket börjat simplificera all ting, så kan man äfven hoppas och lofva sig något mer natur uti denna delen, än hittills varit brukligt vid vår Kyrrkomusique.

Vid en ny Psalmboks utgifvande torde det ej vara otjänligt och för ändamålet frucktlöst, om Presterskapet ärligen några gånger sammankallade folket söndags eftermiddagen till förhör i kyrkan, och jämnte förklaring öfver ett och annat capitel i Bibelen, gjorde några frågor rörande de ämnen, hvilka en Psalm, som fått ny Melodie, innehåller, och om denna acten börjades och slutades med en sådan Psalm. Sakens nyhet, förnyelse af ett och det samma, en närmare bekantkap med sjelfva ämnet, och et blott afhörande af dessa Melodier, utan all sammanblandning med andra, förfäkra oss att de snart nog skulle kunna sjungas vid en offentlig gudstjänst.

Sådana anfallter, mått och steg äro alldeles nödvändiga, så framt icke allt annat skall förädlas och göras allt bättre och bättre uti en Stat, än medlen till Christendommens befrämjande, och om Religion föragtas, då vitterhet, språk, konster och alla andra inrättningar blomstra, drager den slutligen med sig deras fall. Öfversättningar af de Heliga Skrifterna och förbättringar utaf Kyrkoböcker återkomma beständigt under lefvande språk, och vi kunne ej vänta ofs blida och för Christendommen gynnande tidvarrf, innan en allmänhet blir så upplyft, at detta kan ske utan all åtalan af misnöje och partiens ränkor, och innan hon bortlägger en hårdnackad envishet för gamla vanor och bruk. Efter förloppet af en viss tid, mer eller mindre, allt efter värkets fullkomlighet, då det förrsta gången gjordes, förbättras mänskliga tankesätt, ty Christendommen är så hög och rik, at detta alltid blifver en följd, där den finnes och värskar. Språket förlorar alltid i längden något af sitt värde uti tidvarrfvens upplysning och vitterhet, då ett högre ljus igenom ökad ärfarenhet, rikare och fintligare ord igenom Philosophien uti språket och ett förändradt stafsningfätt igenom finheten och loppet af uttalet intaga sitt rum. Här ligga beständiga orsaker och grunder till nya fånger för Kyrkan, lika så naturliga, som då oupphörliga förändringar af Stater allfra nödvändigheten af nya Landchartor och Geographier, det är blott den urgamla Religion och naturen, som härvid icke förändrar sitt väfende.

Sådana anfallter, mått och steg äro alldeles nödvändiga, så framt icke allt annat skall förädlas och göras allt bättre och bättre uti en Stat, än medlen till Christendommens befrämjande, och om Religion föragtas, då vitterhet, språk, konster och alla andra inrättningar blomstra, drager den slutligen med sig deras fall. Öfverlättningar af de Heliga Skrifterna och förbättringar utaf Kyrkoböcker återkomma beständigt under lefvande språk, och vi kunne ej vänta ofs blida och för Christendommen gynnande tidvarrf, innan en allmänhet blir så upplyst, at detta kan ske utan all åtalan af missnöje och partiens ränkor, och innan hon bortlägger en hårdnackad envishet för gamla vanor och bruk. Efter förloppet af en viss tid, mer eller mindre, allt efter värkets fullkomlighet, då det förrsta gången gjordes, förbättras mänskliga tankefätt, ty Christendommen är så hög och rik, att detta alltid blifver en följd, där den finnes och värkar. Språket förlorar alltid i längden något af sitt värde uti tidvarrfvens upplysning och vitterhet, då ett högre ljus igenom ökad ärfarenhet, rikare och fintligare ord igenom Philosophien uti språket och ett förändradt stafningsfätt igenom finheten och loppet af uttalet intaga sitt rum. Här ligga beständiga orsaker och grunder till nya långer för Kyrkan, lika så naturliga, som då oupphörliga förändringar af Stater allfra nödvändigheten af nya Landchartor och Geographier, det är blott den urgamla Religion och naturen, som härvid icke förändrar sitt väfende.

www.books2ebooks.eu